

บทที่ ๒

แนวคิดสตรีนิยมแบบต่าง ๆ

ดังที่เรากล่าวแล้วว่าแนวคิดเรื่องสตรีเป็นปัญหาปรัชญาและเป็นเรื่องที่สำคัญพอ
อีกทั้งจำเป็นในการคิดเพื่อสร้างสรรค์ลัทธิความเท่าเทียมและพัฒนาศักยภาพแห่งความเป็น
มนุษย์ให้เต็มที่ เราจะได้มาสู่ถึงแนวคิดในเรื่องนี้ในแบบต่าง ๆ ตั้งแต่แบบดั้งเดิมที่สุด
ซึ่งใกล้เคียงกับแนวค่านิยมของสังคมแบบประเพณีนิยมทั่วไป จนถึงแนวคิดสตรีนิยมที่
สมัยใหม่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็นแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑. แนวคิดอนุรักษนิยม หรือ Conservative view คือแนวคิดที่พอใจกับ
สภาพแบบเดิมที่มีอยู่ในสังคมอยู่แล้ว โดยคิดว่าทุกอย่างคืออยู่แล้ว ผู้หญิงและผู้ชายควรมี
บทบาทที่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะเกิดมาต่างกัน ผู้หญิงและผู้ชายมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน
มีสภาพตามธรรมชาติของหญิงที่ทำให้สมควรจะรับบทบาทเช่นนั้นในสังคม เช่น เป็นเพศ
อ่อนแอกว่า ต่ำกว่า เป็นเพศที่ต้องเชื่อฟัง จึงควรทำหน้าที่เช่นนั้นในสังคม การจำกัด
โอกาสและบทบาท ไม่ใช่การกดขี่แต่เป็นไปตามธรรมชาติของผู้หญิง และผู้หญิงควรจำกัด
บทบาทอยู่ในครอบครัว ถ้าจะมีเสรีภาพหรือความเสมอภาคก็ได้ภายในกรอบนี้ และม
ความคิดว่ารัฐไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการแบ่งบทบาทนี้ แต่ควรดูแลให้แต่ละคนทำหน้าที่ของตน
ได้ถูกต้อง แนวคิดอนุรักษนิยมนี้ เช่นที่ปรากฏในงานของรุสโซ (เอมีล), โซเปนฮาว
(On Women), ฟิชเต้ (The Science of Rights) นิตเช่ (Thus Spake
Zarathustra), ฟรอยด์ ไปจนถึง สตีเฟน โกลด์เบิร์ก ใน The Inevitability
of Patriarchy เพราะฉะนั้นแนวคิดอนุรักษนิยมเห็นว่า ความแตกต่างทางสังคมนระหว่าง
๒ เพศ ไม่ใช่ความอยุติธรรม ความยุติธรรมในที่นี้คือการปฏิบัติต่อสิ่งที่ต่างกันให้เหลื่อมล้ำกัน

๒. แนวคิดสตรีนิยมแบบเสรี (Liberal Feminism) เช่นตัวอย่างแนวคิดของ
Betty Friedan ใน The Feminine Mystique และ John Stuart Mill ใน
The Subjection of Women Mill เขียนเรื่องนี้เมื่อเขาอายุได้ ๖๓ ปี และผู้ที่

มีบทบาทให้อิทธิพลแนวคิดแก่นางหนังสือเล่มนี้มากคือ Harriet Taylor ภรรยาของเขา ซึ่งรู้จักกับ Mill มาก่อน ๒๐ ปี ก่อนที่จะได้แต่งงานกัน เป็นสตรีฉลาดเป็นตัวของตัวเองอยู่มาก และเป็นคู่ทุกข์คู่ยากที่ดีของ Mill ในช่วงที่เขากำลังประสบปัญหาความล้มเหลวส่วนตัว เนื่องจากได้รับการอบรมการศึกษาที่เคร่งครัด ตามแบบพวกเหตุผลนิยมเกินไปในวัยเด็ก Mill เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นในช่วงที่เหมาะสม คือ หลังสงครามกลางเมืองในอเมริกา ซึ่งเป็นช่วงที่มีนักการเมืองชายหลายคนสนับสนุน สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของสตรีและพวกทาสนิโกร ที่จริงแล้วขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีโดยเฉพาะในอเมริกา จากการนำของ Margaret Fuller และ Harriet Martineau ซึ่งเป็นกลุ่ม Enlightenment Feminist และกลุ่ม Moral crusader Feminists เช่น Sarah Grimke กับ Elizabeth Stanton (37: 247) เหล่านี้เป็นกลุ่มที่เรียกร้องเรื่องสิทธิสตรีมาพร้อม ๆ กับเรื่องการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพมากขึ้นของพวกทาสนิโกร ภายหลังจากสงครามกลางเมืองอเมริกาทั้งสิ้น ทั้งสองกลุ่มนี้นิยมให้แนวคิดที่สำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการที่สตรีจะมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มากกว่าจะเป็นกลุ่มปฏิบัติการรุนแรง แต่ก็ได้ปูแนวทางไว้ให้แก่แนวคิดแนวปฏิบัติการรุ่นหลังต่อมาก Mill เป็นผู้มีความคิดสายกลาง (moderate) และไม่นิยมเสนอแนวคิดที่ยังไม่เหมาะกับเวลา เช่น เขายังไม่เสนอแนวคิดเรื่อง สิทธิในการหย่าร้าง กับการรับเลี้ยงดูเด็กในสมัยนั้นเพราะเห็นว่าเวลายังไม่พร้อม แต่ได้รณรงค์เรื่องการมีสิทธิเลือกตั้งของหญิงเป็นสำคัญ

แนวความคิดของพวกเขาเสรีนิยมนี้ยังต่อต้าน การแบ่งบทบาทตามเพศที่มีอยู่มากเกินไป (sex-role stereotype) เพราะคิดว่าเป็นการทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมมาก พวกนี้คิดว่าถ้าผู้หญิงต้องการจะทำหน้าที่แม่บ้านตามแบบประเพณีนิยมก็ให้ทำไปได้ แต่ถ้าอยากทำงานอื่น ไม่ควรถูกกีดกันเพราะเพศของเธอ ถ้าสามารถทำงานได้เท่าเทียมชายก็ไม่ควรถูกกีดกัน แต่ผู้หญิงควรมีสิทธิเท่าเทียมชายทั้งทางสังคม, เศรษฐกิจ, การเมือง และกฎหมาย และมีความรับผิดชอบเท่าเทียมกันด้วย ควรได้รับการตัดสินเป็นบุคคลตามความสามารถและงานที่ทำเหมือนผู้ชาย ไม่ควรใช้มาตรการเรื่อง "เชื้อชาติ, เพศ, ศาสนา, เผ่าพันธุ์" มาจำกัดในการงาน ทุกคนควรมีโอกาสพัฒนาตามความสามารถ ไม่ใช่ถูกจำกัดเพราะเพศของตน รัฐควรยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของคนแต่ละคนเพียง

ส่วนน้อย ปฏิเสธทรศนะบุรุษนิยมที่ว่า ความอ่อนแอของผู้หญิงควรจะได้รับ ความคุ้มครอง แม้ว่าผู้หญิงและชายจะต่างกันบ้างแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงควรถูกจำกัด ผู้ชายควรต้องรับผิดชอบในการเลี้ยงดูลูกให้มากขึ้น และรัฐควรช่วยจัดให้มีศูนย์รับเลี้ยงทารกในเวลากลางวัน สตรีนิยมแบบเสรีในสมัยใหม่ คิดว่า กฎหมายไม่ใช่เพียงไม่ควรกีดกันผู้หญิง แต่ควรทำให้การมีการกีดกัน ผิดกฎหมายด้วย พวกนี้จะไม่เห็นด้วยกับการจ้างค่าแรงที่ไม่เท่าเทียม, อคติต่าง ๆ ในการรับผู้หญิงทำงาน, การเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม, หรือโรงเรียนอาชีพต่าง ๆ, และไม่เห็นด้วยกับการกีดกันของพวกบริษัทการเงินต่าง ๆ ในเรื่องการให้กู้ยืม, จำนอง, และการประกันแก่ผู้หญิง พวกสตรีนิยมแบบเสรี สนับสนุนกฎหมายที่เป็นประโยชน์แก่ผู้หญิง โดยตรงเช่น

- กฎหมายการเลือกคนเข้าทำงานให้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมชาย
- กฎหมายอนุญาตให้ผู้หญิงที่ยังไม่มีฝีมือได้รับการฝึกอบรมให้ทำงานได้
- กฎหมายจ่ายเงินให้มารดาเมื่อลาคลอดบุตร

และให้ยกเลิกกฎหมายห้ามทำแท้งหรือใช้การคุมกำเนิด

พวกสตรีนิยมแบบเสรี พูดถึงความเท่าเทียมว่าหมายถึงการให้คนทุกคน ไม่ว่าเพศใด มีสิทธิเสมอกัน ในการมีตำแหน่งในสังคมตามที่ตนต้องการ เสรีภาพคือการปราศจากข้อกีดกันทางกฎหมายที่จะยับยั้งผู้หญิงในส่วนนี้ ทุกคนควรแข่งขันกันเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง และหน้าที่ของรัฐคือการให้ "โอกาสที่เท่าเทียมกัน" พวกนี้ไม่ได้เชื่อว่า จำเป็นต้องเปลี่ยนโครงสร้างของสังคมทั้งหมด เพื่อให้ได้ "อิสรภาพของสตรี" และไม่ได้คิดว่าผู้หญิงทุกคนจะต้องได้รับ แต่เชื่อว่าบางคนอาจได้รับไปก่อนและคิดว่าการปลดปล่อยผู้หญิงก็เท่ากับ เป็นการปลดปล่อยผู้ชายด้วย เพราะผู้หญิงช่วยในการหาเลี้ยงครอบครัวเพิ่มขึ้น แต่ผู้ชายก็ควรหันกลับมาช่วยงานในบ้านเพิ่มขึ้นเช่นกัน

๓. แนวคิดสตรีนิยมแบบมาร์กซิสต์ ตามแนวคิดแบบนี้ การกดขี่ผู้หญิงเกิดเนื่องจากสถาบันการมีทรัพย์สินส่วนตัว (private property) เพราะฉะนั้นการกดขี่จะยุติลงได้ก็โดยล้มเลิกสถาบันนี้ ส่วนเรื่องของสตรีนิยมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการนำไปสู่สังคมนิยมวิวัตน์ สตรีนิยมเป็นเหตุผลหนึ่งของคอมมิวนิสต์ นั่นคือผลประโยชน์

ระยะยาวของผู้หญิงก็คือผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นกรรมาชีพ (working class)

ตามหลักของมาร์กซ์ ทุกคนในสังคมถูกกดขี่เมื่อชนกลุ่มน้อยในสังคมเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และสามารถมีอิทธิพลต่อชีวิตผู้อื่นที่ต้องใช้แรงงาน เพราะฉะนั้นทั้งผู้หญิงและผู้ชายจึงมีผลประโยชน์ร่วมกันในการกำจัดสังคมแบบมีชนชั้นนี้ และที่จริงผู้หญิงถูกกดขี่มากกว่าเนื่องจากผลของระบบทุนนิยม เพราะฉะนั้นจึงมีเหตุผลมากกว่าในการจะกำจัดระบบเศรษฐกิจแบบนี้

ตามหลักมาร์กซ์ คิดว่าผู้หญิงถูกกดขี่เนื่องจากลักษณะการมีครอบครัวแบบเก่า ซึ่งผู้หญิงถูกกำจัดจากการผลิตที่สังคมยอมรับ ต้องอยู่แต่ในบ้าน มีผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงเป็นเหมือนทาสรับใช้ มาร์กซ์ไม่ได้คิดว่าระบบทุนนิยมทำให้เกิดการกดขี่ผู้หญิง แต่มันช่วยเพิ่มการลดเกียรติผู้หญิง ทั้งระบบทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดระบบนี้ ความแตกต่างทางเพศมีผลต่อระบบทุนนิยมก็คือให้แรงงานราคาถูกแก่อุตสาหกรรม ทำให้ค่าแรงถูก ทำให้เกิดความต้องการของใช้มากขึ้นซึ่งผู้หญิงต้องขึ้นอยู่กับข้าวของเหล่านี้ และต้องทำงานบ้านโดยไม่ได้ค่าแรงงานตอบแทน

มาร์กซ์ คิดว่าสิ่งที่ควรทำคือนำผู้หญิงกลับไปสู่การทำงานนอกบ้าน หรือมีส่วนร่วมในการผลิตของสังคมทำนองเดียวกับในสมัยฟิวทัล การให้ผู้หญิงทำงานในสังคมนี้เพื่อจะได้ไม่ต้องขึ้นกับชาย แต่จะทำเช่นนั้นได้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ คืองานทุกอย่างที่ผู้หญิงทำอยู่ เช่น เตรียมอาหาร เลี้ยงเด็ก ต้องเข้ามาอยู่ในการผลิตที่สังคมยอมรับให้หมด รัฐรับหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว ต้องให้ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก, โรงอาหารสาธารณะ, บริการทางการแพทย์ ทุกอย่างอยู่ในระบบสังคมนิยม เพราะมาร์กซ์คิดว่าในระบบนี้เท่านั้นที่ผู้หญิงจะอยู่ในชีวิตสังคมได้โดยไม่ต้องเป็นทาสสามี แต่การที่ให้ครอบครัวหยุดเป็นฐานทางเศรษฐกิจไม่ได้หมายความว่าลักษณะครอบครัวแบบนี้จะหายไปจากสังคม เพียงแต่การแต่งงานจะไม่เป็นการเข้าหั้นในการดำเนินชีวิต หากทรัพย์สินสมบัติเข้าบ้าน เป็น พันธะสัญญาทางเศรษฐกิจอีกต่อไป แต่เกิดจากความรู้สึกที่มีอิสระและเท่าเทียมกัน

เพราะฉะนั้น สตรีนิยมแบบมาร์กซ์จึงมีพื้นฐานที่ต่างไปจากสตรีนิยมแบบเสรี นั่นคือ เสรีภาพไม่เน้นเพียงการปราศจากการกีดกันผู้หญิงแต่เป็นการปราศจากการถูกกดขี่ทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาค ไม่ใช่ความเสมอภาคในการมีสิทธิเท่าเทียมในการแข่งขันกันระหว่างบุคคล แต่เป็นความเสมอภาคจากการได้รับความพึงพอใจจากปัจจัย

จำเป็นทางวัตถุ พวกมาร์กซิสต์ถือว่ารัฐเป็นเพียงเครื่องมือกดขี่ทางชนชั้นซึ่งในที่สุดจะ
 หายไป รัฐควรจัดการกับ ปัจจัยการผลิตเอง และรับหน้าที่จัดสรรทางเศรษฐกิจแห่ง
 ครอบครัวแต่ละครอบครัว เพราะฉะนั้นในระบบนี้จะมองธรรมชาติของมนุษย์ต่างไปจาก
 สตรีนิยมแบบเสรีนั่นคือ แทนที่แต่ละคนจะแสวงหาเพื่อประโยชน์ส่วนตน ควรจะได้รับ
 การศึกษาเสียใหม่โดยเฉพาะพวกผู้หญิงว่าตนควรมีจุดหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน
 แทนที่จะเท่ากันเนื่องจากพวกมาร์กซิสต์เห็นว่าการกดขี่ผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของการกดขี่
 ทางเศรษฐกิจจึงปฏิเสธว่าผู้หญิงบางคนสามารถหลุดพ้นได้ในระดับบุคคล แต่เชื่อเหมือน
 สตรีนิยมแบบเสรีว่าการที่ผู้หญิงหลุดพ้นจะช่วยให้ผู้ชายหลุดพ้นจากภาวะที่ต้องเลี้ยงครอบครัว
 ด้วย

๔. แนวคิดของพวกสตรีนิยมหัวรุนแรง แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ สุดโต่ง

ในหลายรูปแบบ คิดว่าเสรีภาพจะได้มาโดยการล้มล้างระบบการเมือง มองระบบการเมือง
 ในลักษณะกว้าง การแต่งงานและครอบครัวเป็นสถาบันการเมืองที่กดขี่ผู้หญิง รวมทั้งสังคม
 และกฎหมาย พวกเฮียงซ้ายเชื่อตามมาร์กซ์ว่ารัฐจะต้องหมดไป เสรีภาพแท้จริงจึงจะเกิด
 ได้ ต้องล้มระบบนายทุนและชนชั้นเพราะเป็นบ่อเกิดของการกดขี่ การกดขี่ผู้หญิงจะหมด
 ไปเมื่อยุติการกดขี่มนุษย์ทั้งหมด โดยเฉพาะยุติการกดขี่ทางเศรษฐกิจ ดังที่ Margaret
 Bengsten ซึ่งเป็นฝ่ายซ้ายหัวรุนแรงกล่าวว่า ในสังคมนายทุนเงินเป็นตัวกำหนด
 คุณค่า ผู้หญิงทำงานอยู่นอกระบบเงินตรา งานของผู้หญิงไม่มีค่าเป็นเงิน เพราะฉะนั้น
 จึงไม่มีค่า เพราะฉะนั้นไม่ใช่งานที่แท้จริง ไม่มีค่าเท่างานที่ผู้ชายทำคืองานซึ่งได้เป็นเงิน

สตรีนิยมหัวรุนแรงอีกประเภท ไม่ตามมาร์กซ์ทั้งหมดเช่นในงานของ Shulamith
 Friestone และ Ti-Grace Atkinson ซึ่งจะปฏิเสธ liberal feminist
 ที่อ้างว่าพื้นฐานการกดขี่มาจากการชาติลัทธิทางกฎหมายและการเมือง และปฏิเสธ
 Classical Marxist Feminist ที่ว่าผู้หญิงถูกกดขี่เพราะอยู่ในสังคมที่มีชนชั้น แต่
 กล่าวว่า การกดขี่ผู้หญิงเป็นเรื่องของชีววิทยา เพราะผู้หญิงต้องมีลูกจึงทำให้ต้องขึ้นอยู่กับ
 ผู้ชายทางแรงงานร่างกายเพราะอ่อนแอกว่าเพื่อความอยู่รอด เพราะจะพูดถึงระบบ
 ครอบครัวแบบพวกอนุรักษนิยม คือ อธิบายในลักษณะทางชีววิทยา ไม่ใช่ทางสังคมหรือ
 เศรษฐศาสตร์ การคิดว่าการกดขี่ผู้หญิงมาจากพื้นฐานทางร่างกายนี้ ทำให้อธิบาย

ลักษณะความสัมพันธ์ในเรื่องของอำนาจที่พัฒนามาจากการมองครอบครัวในแง่ชีววิทยา (biological family) และใช้เป็นแบบสำหรับการเข้าใจการกดขี่แบบอื่น เช่น การแบ่งแยกผิว (racism) และชนชั้น (class society) เพราะฉะนั้นจึงอธิบายสตรีนิยมแบบมาร์กซิสต์ในลักษณะกลับกัน โดยอธิบายการพัฒนาของสังคมชนชั้นจากครอบครัวในแง่ชีววิทยา แทนที่จะอธิบายการพัฒนาครอบครัวจากสังคมชนชั้น และคิดว่าการต่อสู้ระบบทุนนิยมและการแยกผิวจะช่วยในการต่อสู้ลัทธิกดขี่ทางเพศ (sexism) เพราะฉะนั้นสิ่งที่พวกนี้เสนอคือการปฏิวัติทางเพศ (sex revolution) โดยการเอาชนะธรรมชาติในเรื่องของการมีลูก โดยการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าช่วยปลดปล่อยผู้หญิงโดยการคุมกำเนิดและการตั้งครภันนอกมดลูก เพื่อลักษณะครอบครัวแบบชีววิทยา ซึ่งผู้หญิงต้องมีลูกโดยวิธีธรรมชาติจะได้หมดไป ซึ่งจะเป็นการยุติการกดขี่ทางเพศได้ด้วย

การมีเสรีภาพของกลุ่มนี้หมายถึงการล้มล้างระบบบทบาททางเพศทั้งหมด เช่น การมีลูก การแต่งงาน และครอบครัว และมีการยอมรับความสัมพันธ์ทางเพศแบบต่าง ๆ เช่น ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายด้วยกัน (Homosexuality) ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิงด้วยกัน (lesbianism) ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงาน (Pre marital sexual intercourse) เพราะฉะนั้นลักษณะสถาบันทางเพศที่ผู้ชายและผู้หญิงมีบทบาทเฉพาะก็จะหายไป และมนุษย์ชาติจะกลับไปสู่ความหลากหลายทางเพศได้

ในแง่นี้เสรีภาพจึงเป็นเสรีภาพจากการแบ่งแยกทางเพศทั้งหมด ไม่ใช่เพียงทำให้บทบาททั้งสองเพศเท่าเทียมกัน แต่เสรีภาพและความเสมอภาคประเภทนี้ก็ค่อนข้างจำกัดทางเลือกตามบทบาทเก่าอยู่บ้าง และเสรีภาพแบบนี้หมายถึงผู้หญิงจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ให้กำเนิด พวกสตรีนิยมหัวรุนแรงคิดว่าจะมีอนาธิปไตยคอมมิวนิสต์ (Communistic anarchy) ได้ซึ่งจะล้มล้างรัฐโดยผ่าน สภาพที่เรียกว่า (cybernetic socialism) ก่อน เช่น ให้มีใบอนุญาตของบ้านที่จะเลี้ยงลูกได้ และมีรายได้สำหรับทุกคน

ไฟร์สโตน เห็นอย่างเดียวกับฟรอยด์ว่าปัญหาสำคัญในชีวิตมักอยู่ที่เรื่องเพศ คนแต่ละคนถูกวางกรอบทางจิตวิทยา โดยประสบการณ์ในครอบครัวตน ซึ่งลักษณะ

ครอบครัวเป็นแบบที่แสดงให้เห็นถึงความจริงทางชีววิทยาที่ว่าผู้หญิงและเด็กต้องพึ่งผู้ชาย เพราะฉะนั้นถ้าเทคโนโลยีสามารถกำจัดความคิดทางจิตวิทยาแบบฟรอยด์นี้ได้ การทำลายระบบครอบครัวเชิงชีววิทยาจะทำให้เกิดผู้หญิงและผู้ชายแบบใหม่ขึ้น แต่ความคิดของ ฟูร์สโตนในเรื่อง เสรีภาพของเด็กยังน่าสงสัยอยู่มาก เพราะคิดว่าเด็กควรมีการตัดสินใจด้วยตนเองได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ก็น่าจะคิดว่าเริ่มให้เสรีภาพเด็กตั้งแต่เมื่อไร และจะเป็นไปได้ดีแค่ไหน พวกเขาสนับสนุนแบบเสรีคิด เช่นเดียวกับสองพวกแรกว่า เสรีภาพของสตรีจะช่วยปลดปล่อยผู้ชายด้วย และจะทำให้ผู้ชายมีสิทธิร่วมเลี้ยงลูกได้เท่าเทียมกัน

๕. แนวคิดสตรีนิยมแบบสังคมนิยม แนวคิดแบบนี้เชื่อว่าความคิดทั้งแบบ มาร์กซิสต์เก่า และ สตรีนิยมหัวรุนแรง มีข้อบกพร่อง จึงพยายามคิดทฤษฎีที่จะหลีกเลี่ยงข้อบกพร่องทั้ง ๒ ฝ่าย สตรีนิยมแบบสังคมนิยมปฏิเสธสตรีนิยมหัวรุนแรงที่ว่า ต้องไม่มีลูกเอง แต่รับความคิดมาร์กซิสต์เก่า ที่ว่า สังคมควรเปลี่ยนไปสู่สังคมนิยมเพื่อเสรีภาพของผู้หญิง แต่ต้องมีสำนึกในเรื่องสตรีนิยมพัฒนาควบไปด้วย และการพัฒนาไปสู่การทำงานส่วนรวมก็ควรเป็นงานที่ดี Juliet Mitchell ซึ่งเน้นหนักในสตรีที่มีแนวคิดเช่นนี้ คิดว่าควรแยกแยะระบบครอบครัวให้เห็นหน้าที่ที่ผู้หญิงทำ เช่น การผลิต, การสืบทอดชาติพันธุ์ เรื่องทางเพศ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และคิดว่าผู้หญิงเป็นพวกเดียวกับชนชั้นกรรมาชีพซึ่งควรได้ค่าแรงตอบแทนในการทำงาน พวกนี้สนใจความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างหญิงกับชายในเรื่องส่วนตัว และเห็นว่าอำนาจมาจาก ๒ แหล่ง คือ จากตำแหน่งชนชั้นทางเศรษฐกิจ และ อำนาจที่มาจากเรื่องเพศ ในส่วนแรกนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องของนายทุนและกรรมกรในระบบทุนนิยม ส่วนที่ ๒ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงกับชายและระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) จะเห็นได้ว่ามักจะมองเรื่องของอำนาจนี้เป็น ๒ ส่วน แทนที่จะมองเป็นเรื่องของผู้หญิงจากการมองความจริงทั้งหมด ที่จริงถ้ามองโดยใช้วิธีภาษาวีธีตามการเสนอของ Zillas Eisenstein(17: 6) โดยนำ synthesis ของสตรีนิยมหัวรุนแรง และการวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์มาสร้างทฤษฎีสตรีนิยมแบบสังคมนิยม จะทำให้ไม่เห็นมีลักษณะแบ่งกันเป็น ๒ อำนาจ แต่ทำให้ ๒ อำนาจเชื่อมโยงกันด้วยเรื่องการแบ่งงาน

กันทำโดยถือเพศเป็นสาเหตุ (sexual division of labour) ก็จะทำให้ ๒ เรื่องนี้เชื่อมโยงกันได้โดยมีเรื่องของผู้หญิงเป็นตัวเชื่อม ไม่ใช่คิดแต่เรื่องการกดขี่ทางชนชั้น (class oppression) หรือเรื่องการกดขี่ทางเพศ (sex oppression) เพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาเชื่อมโยงเพื่อให้เห็นว่าการถือระบบชายเป็นใหญ่ในระบบทุนนิยม capitalist patriarchy) เป็นต้นตอของปัญหาอย่างไร และพยายามเสนอคำตอบให้สตรีนิยมแบบสังคมนิยมเป็นการแก้ปัญหาที่ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ของมาร์กซ์ที่วิเคราะห์เรื่องชนชั้นและทฤษฎีความแปลกแยก (alienation) มาใช้กับเรื่องของผู้หญิง โดยพยายามอธิบายถึงการที่ผู้หญิงถูกกดขี่ว่า เนื่องจากต้องเป็นทาสในการสร้างมูลค่าส่วนเกิน (surplus value) ให้ระบบทุนนิยมโดยไม่ได้ค่าตอบแทน และที่จริงแล้วผู้หญิงมีศักยภาพมากกว่าที่ตนเป็น ผู้หญิงควรบรรลุสภาพของสิ่งที่มีสกุล (species being) ในสังคมไร้ความแปลกแยก (inalienated society) ได้ สิ่งที่มีสกุลหมายถึงผู้สามารถบรรลุถึงศักยภาพสำหรับการสร้างสรรค์ หรืองานสังคมต่าง ๆ ได้ดี หลักของมาร์กซ์คือคนควรมุ่งไปสู่แก่นของตัวเอง คนจะเข้าถึงแก่นไม่ได้ในสังคมทุนนิยมแต่จะเป็นไปได้ในสังคมไร้ความแปลกแยก

การแบ่งงานกันทำโดยถือระบบชายเป็นใหญ่นี้ ทำให้เห็นได้ซึ่งบทบาทที่ผู้หญิงถูกกดขี่ และการประสาน ๒ เรื่องนี้เป็นเรื่องเดียวกันจะเห็นได้ว่า เรื่องของครอบครัว (family) และเศรษฐกิจ (economy) เป็นเรื่องเดียวกัน การถือระบบชายเป็นใหญ่ทำให้เกิดการแบ่งงานตามชนชั้นทางเพศ ซึ่งทำให้ฝ่ายชายสามารถควบคุมเศรษฐกิจได้ และตัวเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (capitalist) เองก็ได้ประโยชน์จากการใช้ระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) นี้ ซึ่งในระบบนี้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบทั้ง ๒ ต่อ เพราะได้งานที่ต่ำกว่าชายในสังคมและถ้าออกทำงานก็ประสบกับปัญหาทางาน ๒ เท่า คือทำงานบ้าน และงานนอกบ้าน (double day work) พวกนายทุน (bourgeoisie)

ทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการทำงานของหญิงเช่นนี้ และผู้ชายทุกคนก็ได้รับประโยชน์จากการมีคนทำอะไรให้ในบ้าน ได้ประโยชน์จากระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ระบบอภิสิทธิ์ (privilege) นี้ จะเลิกไม่ได้ถ้าอุดมการณ์และระบบชายเป็นใหญ่ยังเป็นสิ่งพื้นฐานอยู่ในสังคม พวกผู้ชายจึงพยายามรักษาระบบครอบครัว (family) ไว้ โดยพยายามให้มีการแบ่งงานกันทำ ให้มีการหากำไรให้มากที่สุด และมีระบบฐานานุรูป (hierarchical order) การแก้ไขคือต้องเปลี่ยนวิธีคิดเรื่องการทำงาน เดิมในสังคมทุนนิยมคิดว่ามีแรงงานไต่ค่าจ้าง และ แรงงานบ้าน ซึ่งทำให้แบ่งแยกความหมายของชนชั้น (class) ให้ลอยตัวอยู่ เพราะฉะนั้นจึงควรอธิบายความหมายเรื่องชนชั้นใหม่ให้สอดคล้องกับปัญหาผู้หญิงได้ด้วย โดยคิดถึงปัญหาชนชั้นกับความเป็นจริงของผู้หญิงทั้งหมด (women's complex reality) และความสำนึก (consciousness) ของสตรีต่อความเป็นจริงนั้น ปัจจุบันมีการกำหนดชนชั้นขึ้นอยู่กับสถานะของผู้ชาย ผู้หญิงถูกจัดอยู่ในชนชั้นตามฐานะของสามีในสังคม ไม่ได้มีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง เพราะฉะนั้นจะเรียกว่าเป็นแม่บ้านชนชั้นกลาง (middle class house-wife) ได้อย่างไรเมื่อไม่ได้มีระดับเท่า บุรุษชนชั้นกลาง (middle class male) หรือบอกไม่ได้ว่าชีวิตชนชั้นกลาง (middle class) ดีกว่าชนชั้นกรรมมาชีพ (working class) คืออย่างไร

เราจะเห็นได้ว่าผู้ชายมีเงิน มีอำนาจ ความมั่นคง ทางเลือกมากกว่า ผู้หญิงส่วนมากเป็นภรรยาและแม่ขึ้นอยู่กับผู้ชาย และสิ่งที่ผู้ชายให้ก็อาจเอาคืนไปเมื่อไรก็ได้ จึงคิดว่าควรสร้างเครื่องมือทางความคิด (conceptual tool) เพื่อจัดการกับปัญหาความแตกต่างของอำนาจนี้ การวิเคราะห์ชนชั้นแบบสตรีนิยม (feminist class analysis) ควรเริ่มจากความแตกต่างระหว่างผู้หญิงในงานที่ทำในระบบเศรษฐกิจทั้งหมด ความแตกต่างระหว่างงานที่ผู้หญิงทำนอกบ้านกับที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน (professional v.s nonprofessional) ระหว่างแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านและที่ทำงานนอกบ้าน หญิงที่มีความเป็นอยู่ดี หญิงว่างงาน และ หญิงที่รวย ที่ไม่ต้องทำงานเลย ความแตกต่างของชนชั้นนี้ควรอธิบายถึงในแง่เชื้อชาติ (race) และสภาพการ

แต่งงาน (marital status) และดูว่าผู้หญิงในชนชั้นเหล่านี้มีประสบการณ์ร่วมกับพวก
อื่นอย่างไร ในเรื่อง การผลิต การเลี้ยงดูลูก การดูแลบ้าน เรื่องเพศ การ
ใช้สอยต่าง ๆ

	การผลิต	การเลี้ยงดู ลูก	การดูแล บ้าน	เรื่องเพศ	การใช้จ่าย ใช้สอย
ผู้หญิงที่ไม่มีงานทำ					
ผู้หญิงที่ได้รับสวัสดิการ					
ผู้หญิงที่ทำงานบ้าน (แม่บ้าน)					
ผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน ที่ไม่ใช่งานอาชีพ					
ผู้หญิงทำงานนอกบ้าน ที่เป็นงานอาชีพ					
ผู้หญิงฐานะร่ำรวยที่ไม่ต้อง ทำงานเลยแม้ในบ้านตน					

(๑๗: ๓๓)

ตารางนี้จะดึงความสนใจเราไปที่ความแตกต่างของชนชั้นโดยแสดง
ให้เห็นลักษณะงานของหญิงซึ่งไม่ได้รับความสำคัญในระบบนายทุน โดยหวัง
ว่าการวิเคราะห์แนวสตรีนิยมแบบสังคมนิยม (socialist feminist
analysis) จะดูความสัมพันธ์ระหว่างระบบเหล่านี้ซึ่งในเนื้อแท้ไม่ใช่คนละ
ระบบกัน จะดูความแตกต่างทางเศรษฐกิจของแต่ละกลุ่มกับระบบชายเป็นใหญ่และระบบ

นายทุนว่าเป็นอย่างไร ควรพิจารณาเพื่อดูสถานภาพของผู้หญิงในสังคมจริง ๆ แทนที่จะดูในบ้านแต่ละบ้านแยกกัน ดูสถานภาพในการสร้างสรรค์งานมากกว่างานแบ่งแยกที่ไม่ใช่สมอง (alienated work) ศักยภาพสำหรับสำนึกเชิงวิเคราะห์ (critical consciousness) จะมาแทนที่สำนึกผิด ๆ (false consciousness)

และการเปลี่ยนวิธีคิดเช่นนี้จะทำให้เข้าใจผู้หญิงในลักษณะชนชั้นในสังคมที่สัมพันธ์กับมนุษยชาติพันธุ์ (race) ทั้งหมดที่สัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและระบบชายเป็นใหญ่ได้
ดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

009129